

Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2014 > Udnyttelse af viden om natur > Landbrugets vejledning om drikkevandets beskyttelse

Landbrugets vejledning om drikkevandets beskyttelse

Vejledning til konsulenter, landmænd og andre der vil forene god landbrugsdrift med drikkevandsbeskyttelse. Redegørelsen indeholder konkrete råd til, hvordan man skal forholde sig til bl.a. analyser, BAM og grænseværdier.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

I Danmark er vi i den unikke situation, at vi de fleste steder har rigeligt med godt grundvand, der i stort set uforarbejdet stand kan pumpes op og anvendes til drikkevand.

Denne gunstige situation har vi, på trods af at der har været landbrug i århundreder, og på trods af at afgrøderne er gødsket, og at der i de seneste 70 år er anvendt pesticider.

Forsigtighedsprincippet råder

Politikerne har besluttet, at der skal gøres en indsats for at sikre, at den gunstige tilstand opretholdes. Derfor er kommunerne i samarbejde med vandværkerne i færd med at udarbejde indsatsplaner, og herunder at fastlægge retningslinjer for, hvordan den menneskelige aktivitet må være oven på drikkevandsressourcerne.

Ikke mindst landbrugsdriften er i fokus i den forbindelse.

Kommunernes og vandværkernes tilgang til dette arbejde varierer noget, men for de flestes vedkommende følger man i høj grad forsigtighedsprincippet, og der er en tendens til, at man i nogle områder - uden konkret dokumentation for behovet - ønsker en pesticidfri drift og restriktioner i gødningsanvendelsen, ud over dem der indgår i den generelle lovgivning.

I henhold til reglerne skal der imidlertid være dokumentation for, at der er behov for en så kraftig indsats, før man kan iværksætte den.

Det grundvand, der i dag anvendes til drikkevandsforsyning, er for hovedpartens vedkommende dannet under landbrugsjord, mens der har været intensiv landbrugsdrift på arealerne. Derfor vil det mange steder være at skyde over målet at pålægge landmændene større restriktioner end dem, der gælder for den almindelige landbrugsdrift.

Vejledning fra Naturstyrelsen på vej

Naturstyrelsen arbejder på et udkast til en vejledning til kommunerne m.fl. om udarbejdelsen af ovennævnte indsatsplaner. Denne vejledning forventes at give anledning til en høj grad af frihed til individuel tolkning af hvor alvorlige restriktioner, man skal indføre.

Derfor har Landbrug & Fødevarer vurderet, at der er behov for en vejledning i, hvordan man, med baggrund i blandt andet Naturstyrelsens vejledning, på én gang vil kunne sikre rent drikkevand og en rentabel og dermed samfundsøkonomisk givende landbrugsproduktion.

Første version af vejledningen er nu klar:

[Vejledning om indsatsplanlægning til sikring af grundvandet](#)

Den indeholder bl.a.

1. Generelle beskrivelser af udviklingen i nitratindholdet i det nydannede grundvand, der viser faldende tendens.
2. En status for den kortlægning af deciderede pesticidfølsomme områder. Det er således, at der i Danmark kun godkendes pesticider, som ved regelret brug **ikke** vasker ud af rodzonen i koncentrationer over den lave grænseværdi, der gælder for drikkevand, nemlig 0,1 mikrogram pr. liter. På en lille del af det samlede areal vurderes der at være risiko for, at regelret anvendelse af pesticider vil give anledning til koncentrationer over grænseværdien i det vand, der forlader rodzonen. I sådanne områder kan der derfor være behov for yderligere restriktioner i pesticidanvendelsen.
3. Vejledningen indeholder også en omtale af de juridiske problemstillinger, der kan være i forbindelse med aftaler indgået i henhold til indsatsplanerne.
4. Man kan relativt hurtigt danne sig et overblik over, hvad vejledningen indeholder ved at læse indholdsfortegnelsen. Den fremgår af bilagets første sider.

Konkrete råd

Med hensyn til den helt operationelle indsats kan vi ud fra vejledningen opsummere følgende:

1. **Mens indsatsplanerne bliver udarbejdet**
Det vil være naturligt, at kommunen i forbindelse med udarbejdelsen af indsatsplanerne inddrager de berørte lodsejere i arbejdet. For eksempel ved at afholde lodsejermøder, hvor såvel forarbejdet til - som de konkrete oplæg, der udarbejdes - bliver genstand for debat og beslutning om eventuelle supplerende undersøgelser, der skal gennemføres, før indsatsplanen bliver fastlagt.
2. **Konkrete målinger frem for teoretiske redegørelser**
En stedslig kortlægning af grundvandets følsomhed bygger på geofysiske målinger og geologiske vurderinger. Den siger derfor noget om de potentielle risici for, at grundvandet ikke er tilstrækkeligt beskyttet, men den bør helt klart suppleres med analyser af grundvandets indhold af forskellige stoffer, og ikke mindst en vurdering af, hvorvidt disse analyser kan være påvirket af en dårlig kvalitet af borer, således at der har kunnet finde nedsivning langs borerørene sted.
3. **Fund af BAM kan ikke alene begrunde forbud mod pesticidanvendelse.**
Når man skal tolke analyseresultaterne er det endvidere vigtigt at forholde sig til, hvad det er, der er fundet. De fleste tilfælde af pesticidfund er gjort af BAM, som er nedbrydningsprodukt af diclobenil. Dette pesticid er i al overvejende grad anvendt på udyrkede arealer, og ofte faktisk anvendt af vandværkerne til at sikre, at det så pænt ud omkring vandværkernes installationer.

Derfor er fund af BAM på ingen måde dokumentation nok for at indføre restriktioner i landmændenes pesticidanvendelse.

4. **Der skal være en reel risiko for, at grænseværdierne bliver overskredet**
I henhold til grundvandsdirektivet skal der først gøres en indsats for at reducere en forureningskilde, hvis der er fund i grundvandet på over 75% af grænseværdien, og der er en væsentlig og vedvarende opdagende tendens i indholdet.

Man kan derudover vælge at etablere nogle overvågningsboringer, som kan bruges til at varsle udsigten til et eventuelt problematisk indhold af såvel pesticider som nitrat og i øvrigt også af andre stoffer.

Det kan være en god idé at indføre et kvalitetsledelsessystem på vandværkerne, så man undgår fremtidige problemer, og hvis der mod forventning skulle vise sig tegn på problemer, får iværksat forebyggende foranstaltninger.

5. **Punktvis vejledning til processen**

Fra side 20 og fremad i vejledningen kan man læse en punktvis redegørelse for, hvad man bør beskæftige sig med i processen.

Bilag: [Vejledning om indsatsplanlægning til sikring af grundvandet](#)